

centrale deltagere i beslutningsprocessen, udenrigsministeriet og partiet (Socialdemokratiet). Bjøl tager også spørgsmålet om opinionens og de såkaldte »yderkredses« indflydelse op og konkluderer – i tråd med en bredere analyse heraf i kapitlet om partierne – at politikerne nok tager et vist hensyn til disse, men at de, når der er tale om spørgsmål, som de opfatter som vitale, er villige til at gå imod opinionen og ofre popularitet og stemmer.

Endelig tager Bjøl i slutkapitlet spørgsmålet om de uafhængige variable op, hvoraf han isolerer tre: det internationale system, det danske politiske system og det berørte sagområde. Han demonstrerer f.eks., hvorledes den manglende indenrigspolitiske stabilitet efter anden verdenskrig har påvirket den udenrigspolitiske beslutningsproces. Derimod forekommer diskussionen af sagområde-problematikken for kortfattet i forhold til de frugtbare perspektiver, som den nyeste forskning af dansk og international politik har oprullet på dette felt.

Bjøl's seneste bog er arbejdsmæssigt og intellektuelt en veritabel *tour de force*, der under én bestemt synsvinkel – »hvem bestemmer?« – søger at syntetisere et hundrede års dansk udenrigspolitik og litteraturen om den. Dette er ikke den eneste relevante synsvinkel, og fremstillingen har flere analytiske mangler. Men den er også karakteriseret ved en imponerende evne til at holde sammen på en omfattende empirisk stofmængde, af en fantasi- og idérigdom, som er få historikere og politologer beskåret, samt en udpræget evne til at fremstille komplicerede sammenhænge på en klar og læsevenlig måde. Analysen ligger i grænselandet mellem historien og politologien, og ingen forskere fra de to lejre vil for fremtiden kunne komme uden om at konsultere den i beskæftigelsen med dansk

udenrigspolitik og måden, hvorpå den bliver til.

Nikolaj Petersen

Ole Borre med flere: *Efter vælgerskredet. Analyser af folketingsvalget 1979*. (Forlaget Politica, 1983). 196 s.

Bogen, der omhandler det danske vælgerkorps ved udgangen af 1970'erne, er skrevet af valgforskeren, professor Ole Borre og nogle af hans studenter fra Institut for Statskundskab ved Århus Universitet. Den bygger primært på en repræsentativ interviewundersøgelse af omkring 2.000 vælgere efter folketingsvalget i oktober 1979, men drager også fordel af tidligere interviewundersøgelser tilbage til 1971. På grundlag af dette store materiale skildrer forfatterne udviklingen i vælgerholdningen og vælgeradfærden igennem alle fem folketingsvalg i 1970'erne.

Bogen består af seks kapitler samt et bilag med de benyttede spørgsmål og fordelingen af svarene på dem.

I kapitel 1 behandler Ole Borre ideologi og partivalg. Ifølge hans undersøgelse fordeler vælgerne sig på tre ideologiske hovedgrupper: en venstrefløj med omkring 20 procent af vælgerne, et politisk centrum med knap halvdel af vælgerne og en højrefløj med næsten 30 procent af vælgerne. Borre påviser, at der er en særdeles stærk sammenhæng mellem vælgernes placering på venstre-højre skalaen og deres valg af parti. Efter Borres opfattelse er vælgernes holdning til økonomiske spørgsmål afgørende for placeringen på denne venstre-højre akse, mens klassetilhørsforholdet har mindre betydning.

I kapitel 2 analyseres effekten af forskellige politiske stridsspørgsmål på

partivalget. Forfatterne når frem til samme resultat som Borre, nemlig: at de økonomiske spørgsmål især har betydning for den ideologiske venstre-højre orientering og dermed også for valget af parti. Men analysen viser tillige, at udenrigspolitiske, arbejdsmarkedspolitiske og miljøpolitiske spørgsmål ligeledes har betydning både for venstre-højre orienteringen og parti-valget.

I kapitel 3 redegøres der for parti-valget i forskellige sociale kategorier. Det fremgår, at socialklasse, uddannelse, boligform og alder spiller en væsentlig rolle for valget af parti, selv om der er tegn på, at de gamle klassepartiers støtte er vigende inden for deres traditionelle basisgrupper (Socialdemokratiet inden for arbejderklassen og Venstre blandt landmændene).

I kapitel 4 undersøges vælgerens stabilitet og involvering i politik. Forfatterne påpeger, at vælgerens tilknytning til partierne, den såkaldte partiidentifikation, er stigende. Især er der sket en bemærkelsesværdig kraftig stigning i andelen af højere udcannede, der identificerer sig med et parti, hvilket har skabt en fastere basis for venstre-fløjens partier.

I kapitel 5 undersøger Ole Borre og Leslie Eliason vælgerens deltagelse i protestaktiviteter. Hovedresultatet af denne interessante undersøgelse er, at aktivisterne hovedsagelig består af yngre intellektuelle på venstre-fløjen, og forfatterne afviser dermed såvel »græsrodshypotesen« som »frustrations-agressionshypotesen«.

Endelig omhandler kapitel 6 vælgerens demokratiske og autoritære holdninger. Forfatterne påviser tydelige – og undertiden ret så overraskende – forskelle mellem befolkningsgrupper og partiernes vælgere. For eksempel er mænd mere demokratisk indstillet end kvinder, ligesom højrefløjens vælgere

udviser væsentlig større tilslutning til autoritære holdninger (ønsket om »en stærk mand«) end venstre-fløjens vælgere. Det er imidlertid en alvorlig svaghed ved dette kapitel, at de påviste forskelle ikke søges analyseret/forklaret.

Denne svaghed gælder ikke de foregående kapitler, der alle udmærker sig ved et højt analyseniveau. Det hører også til bogens positive sider, at der gøres grundigt og kritisk rede for de anvendte spørgsmål, metoder og begreber, ligesom resultaterne ikke kun sammenholdes med de tidligere danske vælgerundersøgelser, men også med de udenlandske.

Bogen giver et veldokumenteret og spændende signalement af det danske vælgerkorps ved udgangen af 1970'erne, og man må håbe, at tilsvarende vælgerundersøgelser bliver gennemført i fremtiden, således at det bliver muligt at følge udviklingen i den danske vælgermasse.

Peter Sørensen

Elsebeth Nørgaard Pedersen: *Aalegaard. En hovedgård i Han Herred* (Fjerritslev Avis Forlag, 1982). 174 s., ill.

I sammenligning med andre herregårde på egnen var Aalegaard ubetydelig og den tilhørende jord dårlig. I det 17. århundrede havde den 1600 tdr. land, men heraf var kun ca. 100 tdr. under ploven, og resten henlå som hede eller gold jord. Det ser ud til, at den er blevet brændt i det store bondeoprør 1441, senere gik den over til bisperne i Børglum og kom som meget andet bispegods til kronen ved reformationen. Ved midten af det 17. århundrede kom den i adelseje og senere på borgerlige hænder, men undgik ikke at komme under en godsslagters mishandling, da